

*Suomalaisen
ruokakulttuurin
edistämishjelma*

**Kysely julkisille toimijoille ruoan ja
raaka-aineiden alkuperästä**

Kysely julkisille toimijoille

- Tiedot pyydettiin vuotta 2009 koskien
- Toteutus huhtikuussa 2010
 - Sähköinen kysely, tiedot vastaajakohtaisesti luottamuksellisia ja vain tutkimuslaitoksen tiedossa
 - Lähetettiin etukäteen tiedotteita ja kysymykset
 - Lähetettiin useita muistutuksia, joillekin vastaajaryhmille lähetettiin erillismuistutuksia ja soitettiin
 - Ammattikorkeakoulut/yliopistot ulkoistaneet toimintaa. Kolmea ulkoista toimijaa haastateltiin, koska tilaaja-taholta ei saatu vastauksia
 - Noin 10 vastausta karsittiin pois, koska vastaukset olivat varmuudella kirjattu väärin ja ne olisivat vääristäneet kokonaistulosta
 - Jätettiin mahdollisuus jättää vastaamatta useisiin kysymyksiin, jotta vastaajat eivät lopeta vastaamista kesken esim. yhden ”hankalan” kysymyksen vuoksi: tämän vuoksi useiden kysymysten kohdalla ”ei vastanneiden” osuus nousi korkeaksi

Elintarvikekysely julkiselle sektorille, tulokset

- Kysely lähetettiin n. 600 osoitteeseen (ruokapalvelupäälliköille sekä muutamalle hallinto- ja talousjohtajalle ja toimialajohtajalle), joista osa samoille toimijoille, joilla useita eri toimipisteitä (erityisesti ammatilliset oppilaitokset, koulutuskuntayhtymät)
- Analysointiin otettiin mukaan 230 vastausta
- Vastausprosentti
 - Kunnat 54 %
 - Sairaanhoidopiirit 50 %
 - Koulutuskuntayhtymät 30 %
 - Yliopistot ja korkeakoulut 3 %
 - Valtion liikelaitokset ja osakeyhtiöt 65 %
 - Eduskunta, ministeriöt ja puolustusvoimat 43 %

Elintarvikekysely julkiselle sektorille, tulokset

- Kaikista vastaajista
 - 72 % nettobudjetoituja yksiköitä
 - 6 % liikelaitos ja liikelaitoskuntayhtymä
 - 1 % 1 % osakeyhtiö
 - 8 % ulkoistettu tai osin ulkoistettu
 - 13 % ei vastannut

Elintarvikekysely julkiselle sektorille, tulokset

- **Onko toimijan kattostrategiassa asetettu ruokapalvelulle strategisia tavoitteita tai elintarvikkeille laatulinjauksia**

– Kyllä	61	24%
– Ei	107	43%
– Ei vastattu	82	33%
- **Toimija kuuluu hankintarenkaaseen tai toteuttaa muutoin yhteishankintoja jonkun muun toimijan kanssa**

– Kyllä	104	42%
– Ei	26	10%
– Ei vastattu	120	48%

Elintarvikekysely julkiselle sektorille, tulokset

- **Tarjouspyynnössä edellytetään, että elintarvikkeiden raaka-aineiden alkuperämaa on kirjattu kunkin tarjottavan raaka-aineen osalta**

– kyllä	43	17%
– joissakin tuoteryhmissä kyllä/osassa ei	63	25%
– ei	24	10%
– ei vastattu	120	48%
- **Tarjouspyynnössä edellytetään, että elintarvikkeiden valmistus-, pakkaus- tai jatkojalostusmaa on kirjattu kunkin tarjottavan raaka-aineen osalta**

– kyllä	41	16%
– joissakin tuoteryhmissä kyllä/osassa ei	51	20%
– ei	38	15%
– ei vastattu	120	48%

Elintarvikekysely julkiselle sektorille, tulokset

- **Elintarvikkeiden ostosopimukset tehdään kerrallaan**

– vuodeksi	15	6%
– 2-3 vuodeksi	107	43%
– pidemmäksi kuin 3 vuodeksi	8	3%
– ei vastattu	120	48%

Elintarvikekysely julkiselle sektorille, tulokset

- **Toimijan arvio elintarvikkeiden alkuperästä suomalaisten raaka-aineiden osuus kaikista ostettavista raaka-ainekustannuksista (ei esim. kiloista) %**
 - Vastausten määrä: 126
 - Keskiarvo: 66,37
- **Suomalaisten raaka-aineiden osuus kaikista ostettavista raaka-aineista €**
 - Vastausten määrä: 126
 - Keskiarvo: 2 769 052,26 €

Elintarvikekysely julkiselle sektorille, tulokset

- **Eniten suomalaisia raaka-aineita ostetaan seuraavista tuoteryhmistä**
 - Peruna 98,8 %, maito 94 %, hapanmaitotuotteet 93,5 %, kananmunat 97,5 %, leipä 94,6 %, sianliha 91,46 %, näkkileipä 90,42 %, naudanliha 86,35 %, margariinit 85 %, jauhot 85 %, juustot 82,7%, siipikarjanliha 82%
- **Huomionarvoista, kohtaako tarjonta kysynnän?**
 - Marjat 58,7 %
 - Tuorekasvikset 62,7 %, pakastekasvikset 44,23%
 - Kasvissäilykkeet ja hillot 61,31 %
 - Pakastekala 33,63 %, tuore kala 73,51 %
 - Pihvit ja pyörykät 74,93 %, valmisruoka 75,55 %
 - **Kastike-, kiisseli- ja keittojauheet 38,18 %**

Elintarvikekysely julkiselle sektorille, tulokset

• Elintarvikkeita kilpailutettaessa elintarvikkeiden laatukriteereinä käytetään eri tuoteryhmiin soveltuvilta osin		
• suolaprosenttia	79	77%
• rasvaprocenttia	82	80%
• kuitupitoisuutta	48	47%
• pääraaka-aineen osuutta	67	65%
• ravintotiheyttä	12	12%
• soveltuvuutta erityis- ruokavalioita tarvitseville	47	46%
• lisäaineettomuutta	26	25%
• tuotteen kappalekokoa	63	61%
• jalostusastetta	42	41%
• pakkauskokoa	75	73%
• laatuluokitusta, jos sellainen olemassa	47	46%
• pakkausten kierrätettävyyttä	28	27%
• tuotteen hiilijalanjälkeä tai muuta ympäristöhuomioon liittyvää mittaria	14	14%
• alkuperää	51	50 %

Elintarvikekysely julkiselle sektorille, tulokset

- **Elintarvikekilpailutuksissa käytetään soveltuvilta osin seuraavia toiminnallisia laatukriteereitä:**

– toimitusvarmuutta ja toimitusehtoja	100	96%
– kylmäketjun katkeamattomuutta	74	71%
– toimittajien tilojen hygieenistä ja toiminnallista tasoa	49	47%
– toimittajien omavalvonnan kattavuutta	62	60%
– maksuehtoa	68	65%
– pakkausmerkintöjen oikeellisuutta	46	44%
– ravinto- ja energiasisältöjen ilmoittamista	54	52%
– ravintosisältöjen sähköistä integraatiota tuotannonohjausohjelmiin	18	17%
– muuta, mitä	9	9%

Elintarvikekysely julkiselle sektorille, tulokset

- **Kuljetusmaksut/ostorahdit pyydetään tarjouskilpailuissa**
 - sisältyvänä tuotehintoihin 40%
 - erotettuna tuotehinnoista €/toimitus 60%
- **Liha ja siipikarjan liha ostetaan suuremmalta osin kypsänä 62-65 %**
- **Salaattikasvikset ostetaan**
 - kokonaisina 10%
 - valmiiksi leikattuna 5%
 - sekä että 31%
 - Ei vastattu 54%
- **Vain 32 % vastaajista ilmoittaa, että salaattivalikoima suunnitellaan erikseen sesonkien mukaan**

Elintarvikekysely julkiselle sektorille, tulokset

- Luomun käyttö

- Luomuraaka-aineiden osuus 2 % kokonaiskustannuksista
- Luomuun käytettävä €-määrä vuodessa vastaajien ilmoituksen mukaan keskimäärin 11 409 €/vuosi/vastaaaja (laskennallisesti 1 %)
- Vain 13 vastaajaa on kertonut, että toimijalla on selkeä linjaus luomun käytöstä
- Eniten luomutuotteita ostetaan seuraavista tuoteryhmistä:
 - Kananmunat 3,24 %, tuorekasvikset 1,61 %, mausteet 1,27 %, tuore leipä 1,20 %
- Asiakasryhmistä eniten luomua tarjotaan päiväkodeille, toisaalta valtaosa vastaajista kertoo, että luomua ei pyritä tarjoamaan erityisesti jollekin asiakasryhmälle
- Eniten vastaajaryhmistä luomua käyttävät kunnat, sitten valtio, erot marginaalisia

Elintarvikekysely julkiselle sektorille, tulokset

- Pienet kunnat ostavat tutkimuksen mukaan prosentteina kokonaisostoista eniten luomu-tuotteita tuotteita (2,34%), suuret vähiten (0,5 %)
- Suuret kunnat kertovat käyttävänsä luomuun rahaa keskimäärin 6000 €/vuosi, keskisuuret 20 950 €/vuosi, pienet 12 131 €/vuosi
- Pienet kunnat ostavat lihaa ja siipikarjanlihaa enemmän kypsänä kuin isommat kunnat